

หน่วยที่ VI
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การประชุมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์

A. ผู้จัดพิมพ์ เจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์

- หัวข้อ A : เพื่อให้ทราบถึงอาการเบื้องต้นของการเกิดพิษของสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์แต่ละชนิดที่ได้รับ และพิษเฉพาะที่ของสารไพรีทรอยด์
- หัวข้อ B : เพื่อให้ทราบถึงหลักการทั่วไปในการรักษาผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
- หัวข้อ C : เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรักษาผู้ป่วยที่ถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ทกรดหรือกระเด็นเข้าตา

B. ผู้ให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่สุขาภิบาล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คนงาน และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ซึ่งได้รับการอบรมเพื่อรับผิดชอบการปฐมพยาบาล

- หัวข้อ A : เพื่อให้ทราบถึงอาการและการแสดงของพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ทุกกลุ่มที่มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง
- หัวข้อ B : เพื่อให้ทราบถึงการจัดการและการรักษาผู้ป่วยจากพิษของสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ทุกกลุ่มที่กล่าวถึงในหัวข้อ A
- หัวข้อ C : เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรักษาผู้ป่วยที่ถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ทกรดหรือกระเด็นเข้าตา

หมายเหตุสำหรับวิทยากร :

1. Module นี้กล่าวถึงการช่วยชีวิตผู้ป่วยไม่รู้สีกตัว ซึ่พบหยุดเต้นและหยุดหายใจไว้โดยสรุปย่อ ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ แต่การสอนที่ได้ผลดีที่สุดควรใช้การสาธิตและฝึกปฏิบัติ อย่างไรก็ตามก็อาจมีการจัดเตรียม module ใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและใช้ภาพประกอบ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น
2. วิทยากรควรจัดเตรียมรายชื่อของแพทย์หรือสถานพยาบาลในท้องถิ่น ที่สามารถรับผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ไปรักษาได้

Module เลขที่ VI A 1
ระดับ : พื้นฐาน

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง
เลขที่ : 1 ทั่วไป

ประเด็นหลัก :

สารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์มีอันตรายต่อร่างกายได้ 2 อย่าง คือ อันตรายเฉพาะที่ในส่วนที่สัมผัสโดยตรงกับสาร เช่น ผิวหนัง และนัยน์ตา อีกอย่างหนึ่งคือ ถูกดูดซึมเข้าไปในร่างกายทำให้เป็นอันตรายต่อทั้งร่างกาย การเกิดพิษเฉพาะมีตั้งแต่การระคายเคืองบริเวณที่สัมผัสในการสัมผัสครั้งแรกจนกระทั่งถึงมีอาการแพ้เกิดขึ้น ในการสัมผัสครั้งต่อ ๆ มา อาการพิษที่เกิดจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์เป็นอาการที่ปรากฏผลมาจากความเป็นอันตรายต่อทั้งร่างกาย

**ความเป็นพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์มีอาการ
และอาการแสดงแยกออกจากโรคอื่นๆ ได้ยาก
เป็นเรื่องสำคัญมากที่จะค้นหาสาเหตุของการเกิดให้ชัดเจน**

**ความเป็นพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
ภายหลังการได้รับสารนั้น**

**ผู้ป่วยอาจสวมเสื้อผ้าที่เปียกโชกด้วยสารเคมี หรือกลืนสารเคมีเข้าไป
ในร่างกายไม่ว่าโดยอุบัติเหตุหรือเจตนา ผู้ป่วยทุกรายควรได้รับการดูแลจากแพทย์
โดยเร็วที่สุด และแพทย์ควรทราบชนิดของสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่ผู้ป่วยได้รับ**

**ถ้าสามารถนำขวดยาส่งให้แพทย์ดูได้
ก็จะมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น ถ้าหากไม่สามารถนำขวดหรือภาชนะบรรจุสารเคมี
ส่งให้แพทย์ได้ ควรจะคัดลอกชื่อการค้า ชื่อสามัญและเนื้อความ
ในฉลากส่งให้แพทย์ก็จะได้ประโยชน์เช่นเดียวกัน**

**ฉลากของสารเคมีเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีข้อแนะนำ
หรือวิธีการรักษาเพื่อแก้พิษของสารเอาไว้ด้วย ควรจะปฏิบัติ ตามข้อแนะนำเหล่านั้น**

ประเด็นเสริม :

รำลึกไว้เสมอว่า ต้องตรวจดูทันทีว่าผู้ป่วยที่ได้รับสารพิษยังมีลมหายใจและชีพจรยังเต้นอยู่ ถ้าจำเป็นให้รีบทำการช่วยชีวิตทันที ไม่ต้องรอเวลาที่จะได้ข้อมูลใด ๆ ดังกล่าวข้างต้น และให้ผู้อื่น ตรวจสอบรายชื่อของสารที่ผู้ป่วยได้รับ เนื่องจากสารบางชนิดจำเป็นที่จะต้องใช้สารแก้พิษโดยเฉพาะ

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวหนังสือถ้าจำเป็น

Module เลขที่ VI A 2

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง
เลขที่ : 2 พิษจากสารออร์กาโนฟอสฟอรัส

ประเด็นหลัก :

พิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ในกลุ่มออร์กาโนฟอสฟอรัสเป็นอาการพิษที่พบมากที่สุด
ในกลุ่มของสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ทั้งหมด การได้รับพิษจากสารกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการรักษา
พยาบาลทันที

ระยะเวลาที่สารเริ่มออกฤทธิ์ : ภายหลังการได้รับสาร 1/2-24 ชั่วโมง

ระยะต้น : ผู้ป่วยรู้สึกไม่สบาย
บ่นปวดศีรษะ
อ่อนเพลียหรือเหนื่อย

ระยะต่อมา : เริ่มมีเหงื่อและน้ำลายมาก
อาจมีอาการอาเจียนและท้องเดิน
บ่นปวดเป็นตะคริวในท้องบริเวณกระเพาะอาหาร
ม่านตาหดเล็ก
ผู้ป่วยอาจบอกว่ามีอาการนัยน์ตาพร่ามัว
กล้ามเนื้อบิด และมือสั่น
การหายใจเริ่มลำบาก
ผู้ป่วยอาจชัก ต่อมาอาจไม่รู้สีกตัว

ประเด็นเสริม :

ผู้ป่วยทุกรายควรได้รับการดูแลจากแพทย์โดยทันที

ข้อมูลอื่น ๆ :

สำหรับการปฐมพยาบาลให้ดู Module เลขที่ VI B 1 และ 2

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตั๋วหนังสือที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI A 3

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง
เลขที่ : 3 พิษจากสารคาร์บาเมต

ประเด็นหลัก :

สารกลุ่มคาร์บาเมตมีฤทธิ์เช่นเดียวกับสารกลุ่มออร์กาโนฟอสฟอรัส แต่ออกฤทธิ์เร็วกว่า และหายได้เร็วกว่า ผู้ที่ใช้สารเหล่านี้แล้วไม่ระวังให้ดี จะรู้สึกไม่สบายหลังการทำงาน หลังจากไม่ได้รับสารจะรู้สึกดีขึ้น สารนี้จะถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายหากคนนั้นสวมเสื้อผ้าที่เปื้อนสารนี้ หรือสารนี้เปื้อนที่ผิวหนัง

ระยะเวลาที่สารเริ่มออกฤทธิ์ : บางครั้งเกิดขณะทำงานจนถึง 3 ชั่วโมง

ระยะต้น : ไม่สบายและอาจอาเจียน
บ่นปวดศีรษะ และมีง่วง
เหนื่อยและแน่นหน้าอก

ระยะต่อมา : เริ่มมีเหงื่อ และน้ำลายมาก
ตาพร่ามัว
กล้ามเนื้ออาจบิดเกร็ง
ผู้ป่วยอาจชัก ต่อมาอาจไม่รู้สึกตัว แต่พบน้อย

ประเด็นเสริม :

ถ้าผู้ทำการปฐมพยาบาลมั่นใจว่าผู้ป่วยไม่ได้รับสารนี้อีก โดยเอาเสื้อผ้าที่เปื้อนสารออก และล้างผิวหนังให้สะอาดแล้ว แต่อาการยังไม่ดีขึ้นภายใน $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ต้องรีบนำส่งแพทย์โดยเร็วที่สุด

ข้อมูลอื่น ๆ :

การรักษา Module VI B 3

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวหนังสือที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI A 4

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง
เลขที่ : 4 พิษจากสารออร์กาโนคลอรีน

ประเด็นหลัก :

พิษจากสารออร์กาโนคลอรีนมักไม่ค่อยพบ เนื่องจากสารกลุ่มนี้ชนิดที่มีอันตรายร้ายแรงได้ถูกห้ามวางจำหน่ายในท้องตลาดมาหลายปีแล้ว การเป็นพิษจากสารออร์กาโนคลอรีนไม่ค่อยพบแต่ก็ยังพบได้จากการได้รับดีดีที อาการและอาการแสดงของการเกิดพิษจะเกี่ยวกับการตื่นตัวของระบบประสาท

ระยะต้น : ผู้ป่วยบ่นปวดศีรษะและมึนงง และมักจะมีอาการวิตกกังวล ต่อมาจะมีอาการตื่นเต้นตกใจง่าย

ระยะต่อมา : อาจมีอาการเวียน แขนและขาอ่อนเพลีย มีอาการสั่น อาจเสียความรู้ในเรื่องเวลาและสถานที่ อาการชักอาจตามมา

ข้อมูลอื่น ๆ :

สำหรับการรักษาพยาบาล ดู Module เลขที่ VI B 4

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวหนังสือที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI A 5

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง การรักษา
เลขที่ : 5 พิษจากสารไพรีทรอยด์

ประเด็นหลัก :

สารไพรีทรอยด์ในปัจจุบันแม้ว่าจะใช้กันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่มีรายงานเกี่ยวกับความเป็นพิษต่อร่างกายน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากสามารถแตกตัวเป็นสารที่ไม่มีอันตรายได้อย่างรวดเร็วภายหลังแทรกซึมเข้าสู่ร่างกาย อย่างไรก็ตาม ยังมีอันตรายต่อร่างกายได้ดังนี้

อันตรายเฉพาะที่

หลังการสัมผัสสารไพรีทรอยด์ครั้งแรก เป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง
ผิวหนังที่สัมผัสอาจมีอาการคันระตุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณรอบปากและจมูก

การคันระตุกจะติดต่อกันเป็นเวลานาน
ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกรำคาญแต่ไม่มีอาการเจ็บปวด

ไม่มีร่องรอยการเกิดพิษเป็นสีแดง หรือระคายเคืองบริเวณผิวหนังที่มีอาการคันระตุก

การรักษาพยาบาล ไม่มีวิธีอื่นนอกจากล้างผิวหนังบริเวณที่สัมผัสด้วยน้ำและสบู่

อาการคันระตุกจะหายไปเองได้
ภายใน 24 ชั่วโมง หลังการทำความสะอาดผิวหนังบริเวณนั้นแล้ว

ข้อมูลอื่น ๆ :

ไม่มีการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะสำหรับพิษจากสารไพรีทรอยด์

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอักษรที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง การรักษา
เลขที่ : 6 พิษจากสารกำจัดหนู

ประเด็นหลัก :

1. สารกำจัดหนูชนิดป้องกันการแข็งตัวของเลือด :

การเกิดพิษ : มักจะเกิดขึ้นอย่างช้าๆ และมีอาการแสดงว่าเลือดไม่แข็งตัวตั้งนี้คือ มี
แผลเลือดออกง่าย และเลือดจะแข็งตัวช้า แม้จะเป็นบาดแผลเพียงเล็ก ๆ
น้อย ๆ หรือถ้าไม่มีบาดแผลให้เห็นชัดจะมีการปวดบวมบริเวณข้อโดย
เฉพาะข้อใหญ่ ๆ

การรักษา : ถ้ากลืนกินสารชนิดนี้เข้าไป จะต้องกระตุ้นให้อาเจียนและส่งผู้ป่วยไป
พบแพทย์โดยเร็ว เพื่อตรวจเลือดซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในการวินิจฉัยโรค
และแพทย์จะให้สารต้านพิษโดยเฉพาะร่วมกับวิตามินเค สำหรับการ
รักษา

2. สารกำจัดหนูชนิดอนุพันธ์ของแคลซิเฟอร์อล :

การเกิดพิษ : มักเกิดอย่างช้า ๆ มีอาการไม่อยากอาหาร ปวดท้อง ปวดศีรษะบริเวณ
ท้ายทอย และปวดเสียวบริเวณกระดูกสันหลังศีรษะทั่ว ๆ ไป ระยะต่อมาจะมี
อาการมึนงง และความจำเสื่อม

การรักษา : ถ้ากลืนกินสารชนิดนี้เข้าไป กระตุ้นให้อาเจียน ส่งผู้ป่วยพบแพทย์โดย
เร็วเพื่อตรวจยืนยันการวินิจฉัยโรคและรับการรักษาพยาบาล

3. สารกำจัดหนูชนิดอื่น ๆ :

นอกจากสารจำพวกสังกะสีฟอสไฟด์ ถ้าผู้ป่วยกินสารเหล่านี้เข้าไป ต้อง
กระตุ้นให้อาเจียน การรักษาโดยแพทย์จำเป็นสำหรับผู้ป่วยทุกราย
สำหรับสังกะสีฟอสไฟด์ จะมีฤทธิ์กัดกร่อนเนื้อเยื่อและผิวหนัง และทุก ๆ
รายจะต้องส่งไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษา

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ข้อความเกี่ยวกับการรักษา

Module เลขที่ VI A 7
ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง การรักษา
เลขที่ : 7 พิษจากสารพาราควอท และไดควอท

ประเด็นหลัก :

สารพาราควอทและไดควอทถ้าใช้อย่างถูกต้องจะมีอันตรายไม่มากนัก การใช้สารกลุ่มนี้บ่อย ๆ โดยไม่ใช้เครื่องป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณใบหน้าหรือผิวหนังส่วนอื่น ๆ ที่สัมผัสกับสารในกลุ่มนี้จะมีอาการผดผื่นของเล็บมือ และมีเลือดออกทางจมูก อาการเหล่านี้จะหายไปเองได้ ถ้ามีการป้องกันตัวอย่างเหมาะสมขณะที่ใช้สารชนิดนี้ อย่างไรก็ตามหากสารนี้เข้าสู่ร่างกายโดยอุบัติเหตุหรือเจตนาคลื่นกินเข้าไปจะมีอันตรายร้ายแรง

การเกิดพิษเริ่มต้น : เมื่อคลื่นกินเข้าไปจะมีอาการไหม้พองบริเวณปากและหลอดคอ

ตามด้วย : คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง

ต่อมา : มีอาการแน่นหน้าอก อึดอัดหายใจไม่สะดวก

การรักษา : กระตุ้นให้อาเจียน นำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลทันที
ไม่มีสารต้านพิษที่ใช้รักษาเฉพาะ

ถ้ามีอุปสรรคหรือเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่สามารถนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลได้ทันทีให้ใช้ดินหรือดินเหนียวที่สะอาดผสมน้ำให้ผู้ป่วยดื่มให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าสามารถหา Activated Carbon ได้ควรจะให้กินพร้อมไปด้วย

ประเด็นเสริม :

สารทั้งสองชนิดนี้ถ้าดื่มกินเข้าไปจะมีอันตรายมาก และส่วนใหญ่ผู้ป่วยมักจะตายจากพาราควอท ทั้งนี้เนื่องจากปอดถูกทำลายหลังจากได้รับสารเข้าไปประมาณ 1 สัปดาห์หรือเกินกว่า แม้จะผ่านพ้นระยะแรกของโรคมมาแล้ว เพราะถ้าปอดถูกทำลายแล้วจะรักษาได้ยากมาก และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไข้อาจเสียชีวิตหลังจากได้รับสารเข้าไปเป็นเวลาหลาย ๆ สัปดาห์

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอักษร ที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI A 8

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : A อาการและอาการแสดง การรักษา
เลขที่ : 8 พิษจากสารเพนตาคลอโรฟินอล และสารประกอบที่ใกล้เคียง

ประเด็นหลัก :

ระยะเวลาที่สารเริ่มออกฤทธิ์ : อย่างรวดเร็ว

ระยะต้น : มีอาการเมื่อยล้าทั้งทางร่างกายและสมอง
ปวดศีรษะ การรับรู้เสียไป
ไม่ยอมอาหาร
มีอาการไม่สบายและอาเจียน
มีไข้และเหงื่อออก

ระยะต่อมา : มีไข้สูงและเหงื่อออก
สารบางชนิด (ยกเว้นเพนตาคลอโรฟินอล) ทำให้เกิดการชักได้
สาเหตุการตายเกิดจากภาวะหัวใจล้มเหลว

การรักษา : ไม่มีสารต้านพิษที่ใช้รักษาโดยเฉพาะ
ให้ความเย็นแก่ร่างกายผู้ป่วยโดยให้สวมเสื้อผ้าเปียกชื้นและ
นำส่งโรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอย่างที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI B 1

ระดับ : พื้นฐาน

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์

หัวข้อ : B การรักษา

เลขที่ : 1 หลักการทั่วไป

ประเด็นหลัก :

ถ้าผู้ให้การปฐมพยาบาลรู้ว่าสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์เป็นกลุ่มไหน
จะทำให้สามารถเริ่มการรักษาพยาบาลได้สำหรับพิษของสารบางชนิด
มีฉะนั้นก็ให้การรักษาพยาบาลทั่วไปตามอาการและอาการแสดง

ลำดับแรกให้ตรวจวัดอัตราการหายใจและชีพจร
ถ้าตรวจไม่พบอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ทำการช่วยชีวิต

ถ้าผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้ตัว
ต้องทำทางเดินหายใจให้โล่ง โดยยกคางขึ้น
และยกคอหายใจข้างหลัง เอาฟืนปลอมออก
ให้คนไข่นอนตะแคง หรือศีรษะคว่ำมาทางด้านหน้าเล็กน้อย (ประมาณ 3/4)
ถ้ามีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยให้ใช้ท่านี เพื่อป้องกันไม่ให้
เศษอาเจียนของผู้ป่วยย้อนลงในปอดถ้าผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้ตัวห้ามนำน้ำหรือยาทุกชนิดทางปาก

การป้องกันไม่ให้สัมผัสสารเพิ่มขึ้นอีก
รีบถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนสารออกทันที
และ ล้างผิวหนังด้วยน้ำและสบู่

ถ้าผู้ป่วยได้รับสารเข้าไปโดยทางปาก (ยกเว้นสังกะสีฟอสไฟด์) และยังไม่รู้สึกรู้ตัว
ต้องกระตุ้นให้อาเจียน แต่ก่อนอื่นต้องอ่านฉลากเสียก่อน ถ้าฉลากระบุไว้
ว่าให้อาเจียนได้ ให้ใช้ปลายนิ้วล้วงคอทำให้อาเจียน
อย่าใช้น้ำเกลือหรือยาที่ทำให้อาเจียนเป็นอันตราย และนำผู้ป่วยส่งแพทย์โดยด่วน

ถ้าผู้ป่วยมีอาการเพียงเล็กน้อยและยังไม่ได้พบแพทย์
อย่าปล่อยไว้ตามลำพัง จนกว่าจะมีอาการเป็นปกติภายใน 2-3 ชั่วโมง

อาการและอาการแสดงของการแพ้พิษสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิด
อาจจะเกิดขึ้นได้ช้าภายใน 24 ชั่วโมงแรก ของการได้รับพิษ

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวหนังสือที่เป็นตัวใหญ่และขีดเส้นใต้

Module เลขที่ VI B 2

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : B การรักษา
เลขที่ : 2 พิษจากสารออร์กาโนฟอสฟอรัส

ประเด็นหลัก :

มีสารต้านพิษออร์กาโนฟอสฟอรัส 2 ชนิด ชนิดหนึ่งสำหรับแพทย์ใช้โดยเฉพาะ อีกชนิดหนึ่งคือ อะโทรปีนซึ่งผู้ให้การปฐมพยาบาลจะต้องเป็นผู้ให้ทันทีเมื่อทราบว่าเกิดพิษจากสารออร์กาโนฟอสฟอรัส

ให้เริ่มรักษาผู้ป่วยทันทีโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจนับอัตราการหายใจ และทำทางเดินหายใจของผู้ป่วยให้โล่ง
2. ช่วยหายใจเมื่อหยุดหายใจ
3. พยายามอย่าให้ได้รับสารซ้ำ โดยถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนสารออก ล้างผิวหนังบริเวณที่สัมผัสให้สะอาด
4. ฉีดอะโทรปีน 2 มิลลิกรัม ใต้ผิวหนังบริเวณต้นขาหรือแขนส่วนบน
5. ฉีดซ้ำทุก ๆ 10 นาที จนกระทั่งมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
  - ใบหน้าแดง หรือ
  - ลิ้นแห้ง หรือ
  - ม่านตาขยายเต็มที่ หรือ
  - ชีพจรเต้นเร็วกว่า 140 ครั้งต่อนาที
6. ย้ายผู้ป่วยไปรับการรักษาต่ออย่างรวดเร็ว แต่ต้องให้การปฐมพยาบาลตามข้างต้นเสียก่อน
7. ระหว่างการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ให้การรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง หรือต้องสังเกตอาการผู้ป่วยตลอดเวลา และให้อะโทรปีนซ้ำอีกถ้าอาการเลวลง ห้ามให้มอร์ฟินหรือบาร์บิตุเรท ถ้าผู้ป่วยมีอาการชัก ให้ผูกมัดผู้ป่วยโดยทำอย่างระมัดระวัง

ทำอย่างอื่นเพื่อช่วยเหลือถ้าจำเป็น

ประเด็นเสริม :

ที่ใดมีการใช้สารออร์กาโนฟอสฟอรัสกันอย่างกว้างขวางควรจะเตรียมยาอะโทรปีนไว้ให้พร้อมเพื่อช่วยชีวิตเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอักษรที่เน้นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI B 3

ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : B การรักษา
เลขที่ : 3 พิษจากสารคาร์บาเมต

ประเด็นหลัก :

พิษจากสารคาร์บาเมตต้องแยกออกจากพิษจากสารออร์กาโนฟอสฟอรัสให้ชัดเจน (Module VI A 2 และ VI B 2) ซึ่งสำหรับพิษจากสารออร์กาโนฟอสฟอรัส จะทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ ถ้าไม่เตรียมการรักษาพยาบาลให้พร้อมในทันที แต่สำหรับพิษจากสารคาร์บาเมตจะไม่ค่อยพบอันตราย ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้ให้การปฐมพยาบาลควรระวังคือชนิดของสารที่ใช้ และทำให้เกิดพิษแก่ผู้ป่วย

พิษจากสารคาร์บาเมตผู้ป่วยจะฟื้นตัวได้เร็ว

หลังจากผู้ป่วยได้รับพิษ กอดเสื้อผ้าที่เประอะเปื้อนสารพิษออก
พร้อมทั้งล้างผิวหนังที่เประอะเปื้อนด้วยน้ำและสบู่ สังเกตอาการตลอดเวลา

ถ้าผู้ป่วยไม่รู้สึกรุนแรง ให้ใช้อะโทรปีน 2 มิลลิกรัม
ฉีดเข้าใต้ผิวหนังบริเวณขาหรือแขน 1 ครั้ง

อะโทรปีนขนาดนี้ไม่เป็นอันตราย

ประเด็นเสริม :

ผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารคาร์บาเมตบางราย ซึ่งไม่พบบ่อยนัก ถ้าอาการไม่ดีขึ้นหลังการให้
อะโทรปีนแล้ว 1 ครั้ง ให้เพิ่มอะโทรปีนได้อีก นอกจากนั้นต้องถามข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม เพราะอาจจะ
มีอาการจากการได้รับพิษจากสารชนิดอื่น ๆ ด้วย

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอักษรที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI B 4
ระดับ : กลาง

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : B การรักษา
เลขที่ : 4 พิษจากสารออร์กาโนคลอรีน

ประเด็นหลัก :

ไม่มีสารต้านพิษที่ใช้รักษาพิษจากสารออร์กาโนคลอรีน โดยเฉพาะ

การรักษาพยาบาล ลำดับแรกป้องกันมิให้ผู้ป่วยได้รับสารเพิ่ม
โดยการถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนสารออร์กาโนคลอรีนออก และล้างผิวหนังบริเวณนั้น
ด้วยน้ำและสบู่ หรือกระตุ้นให้อาเจียน ถ้าได้รับพิษทางปาก

เผื่อระวังการหายใจตลอดเวลา
ถ้าผู้ป่วยหยุดหายใจ ให้ช่วยการหายใจทันที

จะต้องให้ผู้ป่วยอยู่ในที่เงียบที่สุดเท่าที่จะทำได้ พยายามอย่าให้ตื่นเต้นตกใจ
และอาจให้ยาบาร์บิตุเรทหรือยากล่อมประสาท ถ้าผู้ป่วยช็อกจะต้องมีคนไข้อย่างระมัดระวัง

จะต้องสังเกตอาการผู้ป่วยต่อไปอีกจนกระทั่งนำส่งโรงพยาบาล

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ตัวอักษรที่เป็นตัวใหญ่ในข้อความข้างบน

Module เลขที่ VI C 1
ระดับ : พื้นฐาน

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : C การรักษาเฉพาะที่ ในรายที่ถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
เลขที่ : 1 กระเด็นเข้าตา

ประเด็นหลัก :

สารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่กระเด็นเข้าตาจะถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายได้อย่างรวดเร็ว และตาจะมีอาการระคายเคืองอักเสบเนื่องจากตัวสารเอง หรือจากสารชนิดอื่นที่เป็นส่วนประกอบในสูตรตำรับนั้น

การปฐมพยาบาล ลำดับแรกใช้น้ำสะอาดล้างตามากๆ
ในทันทีที่ถูกสารกระเด็นเข้าตา และล้างต่อไปอีกอย่างน้อยที่สุดเป็นเวลา 10 นาที

น้ำที่ใช้อาจใช้น้ำยาล้างตาก็ได้ แต่ถ้าหากไม่มี
อาจใช้น้ำสะอาดหรือน้ำต้มสุกก็ได้ แต่จะต้องเป็นน้ำเย็นหรือน้ำธรรมดาไม่ใช้น้ำร้อน

ไม่มียาหรือสารต้านพิษโดยเฉพาะ ไม่ต้องใส่สารเคมีใดๆ ในน้ำล้างตา

ขณะล้างตา ผู้ให้การปฐมพยาบาลต้องพยายามเปิดเปลือกตาอย่างระมัดระวัง
ถ้ามีผู้ช่วยอีกคนหนึ่งก็จะทำให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างสะดวกยิ่งขึ้น

การล้างตาก็วิธี คือให้ผู้ป่วยทำเอง
โดยเปิดเปลือกตาตนเอง ล้างตาภายใต้ก๊อกน้ำที่เปิดให้น้ำไหลตลอดเวลา

ประเด็นเสริม :

สารออร์กาโนฟอสเฟอรัสเข้าตา อาจทำให้มีอาการตาพร่ามัว ซึ่งอาจมีอาการอยู่นานหลายชั่วโมง

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : เช่น รูปวิธีการล้างตา หรือการสาธิตและฝึกปฏิบัติการล้างตา

Module เลขที่ VI C 2
ระดับ : พื้นฐาน

หน่วยที่ : VI การปฐมพยาบาลผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
หัวข้อ : C การรักษาเฉพาะที่ ในรายที่ถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์
เลขที่ :2 ถูกผิวหนัง

ประเด็นหลัก :

สารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์มักซึมเข้าทางผิวหนังได้อย่างรวดเร็ว จาก 2 กรณีคือ ซึมผ่านเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะทำงาน หรือถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์หกรดลงบนผิวหนังโดยตรง การทำงานสัมผัสสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์พยายามให้ตัวได้รับสารเคมีน้อยที่สุด แม้ว่าสารนั้นจะดูเหมือนว่ามีอันตรายเพียงเล็กน้อยก็ตาม

**เสื้อผ้าที่เปื้อนสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ต้องถอดออกทันที
พร้อมกันนั้นต้องล้างบริเวณที่ถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์หกรด ด้วยน้ำและสบู่**

ไม่มีสารต้านพิษโดยเฉพาะ ไม่ต้องเติมสารเคมีใด ๆ ลงในน้ำที่ใช้ล้าง

ถ้ามีการหกรดเป็นบริเวณกว้างมาก น้ำที่ใช้ในการล้างครั้งแรกจะต้องกำจัด อย่างถูกวิธีเช่นเดียวกับการกำจัดน้ำปนเปื้อน

**ถ้าผู้ป่วยถูกสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์หกรดเป็นจำนวนมาก
ควรจะใช้วิธีการอาบน้ำเพื่อล้างออกให้ทั่ว**

**ถ้าสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ที่หกรดเป็นชนิดที่มีอันตรายค่อนข้างร้ายแรง
หรือร้ายแรงมาก ให้ผู้ป่วยหยุดงานในวันนั้นและต้องคอยสังเกตอาการ
ถ้าพบว่ามีอาการผิดปกติให้รายงานแพทย์**

ประเด็นเสริม :

กฎเกณฑ์ข้างต้นสามารถใช้กับการที่สารเคมีอื่น ๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมเปื้อนถูกผิวหนัง

ทัศนูปกรณ์ที่แนะนำ : ภาพของผู้ทำงานล้างแขน และส่วนอื่นๆ ของร่างกายที่ถูกสาร